Philip K. Dick

FOSTER, EŞTI MORT!

Când era la şcoală, Mike Foster se simţea cuprins de o teamă cumplită. Astăzi, însă, îl chinuia şi mai rău că de obicei. Terminând de împletit două coşuleţe impermeabile, băiatul îşi îndreptă spatele. Soarele, pe cale să apună, lumina fără să încălzească. Aerul toamnei era înviorător. Dealurile, deşi încă verzi, prindeau pe ici pe colo pete de rugină. Deasupra oraşului se roteau leneş, în aer, avioanele de patrulare.

De pupitru se apropie într-o tăcere ameninţătoare făptura masivă a învăţătoarei, doamna Cummings.

— Ai terminat, Foster? Îl întrebă ea.

— Da, doamnă, răspunse el fără ezitare, întinzându-i coşuleţele. Pot să plec?

Doamna Cummings examină lucrul cu atenţie.

— Şi cum rămâne cu capcana? Întrebă ea cu severitate.

Băiatul scotoci în pupitru şi scoase la iveală o capcană destul de complicată pentru animale mici.

— E gata, doamnă Cummings. Am terminat şi cuţitul.

Îi arătă limba cuţitului, strălucitoare şi tăioasă ca briciul. Îl confecţionase dintr-un bidon vechi. Învăţătoarea luă cuţitul şi, cu gesturi de expert, îşi plimbă neîncrezătoare un deget de-a lungul tăişului.

— Lama este cam slabă, spuse ea. Ai ascuţit-o prea tare. Se va frânge de îndată ce vei încerca să lucrezi cu ea. Du-te mai bine jos, în laboratorul central de arme şi uită-te la cuţitele expuse acolo. Toceşte-l de o piatră şi fă lama mai groasă.

— Doamnă Cummings, o imploră Mike Foster, lăsaţi-mă s-o fac mâine. Acum nu pot!

Doamna Cummings era însă de neînduplecat.

— Mâine, spuse ea răspicat, trebuie să facem exerciţii de apărare pasivă. Nu o să mai ai timp pentru cuţit.

— O să am timp după exerciţii, căută el s-o convingă.

— Nu stai prea bine cu exerciţiile de apărare pasivă. Bătrâna privi la mâinile şi picioarele uscăţive ale băiatului. Cred că ar trebui să termini cuţitul astăzi. Mâine vei sta toată ziua afară în câmp.

— La ce bun să săpăm tranşee în câmp? Întrebă Mike Foster cu o voce tremurătoare.

— Toţi trebuie să ştiţi să mânuiţi lopata, explică cu răbdare doamna Cummings.

Din toate părţile se auziră râsete înfundate, dar privirea severă a învăţătoarei îi linişti pe copii.

— Aţi înţeles cu toţii importanţa exerciţiilor de săpare a adăposturilor? Când va începe războiul, întreaga suprafaţă a pământului va fi acoperită de sfărâmături şi bolovani. Pentru a putea supravieţui, trebuie să ne adăpostim cât mai adânc în pământ. Nu-i aşa? Aţi văzut cum se vâră cârtiţele sub rădăcini? Micile animale ştiu că sub pământ vor găsi tot ceea ce le trebuie. Cu toţii vom deveni nişte cârtiţe. Trebuie să ne învăţăm să săpăm printre dărâmături pentru a readuce la suprafaţa pământului lucrurile de care vom avea nevoie.

Mike Foster se uită la învăţătoarea lui cu un aer nenorocit, în timp ce-şi plimba degetul de-a lungul cuţitului. Doamna Cummings trecu mai departe printre pupitre. Câţiva copii zâmbeau, dar Mike era disperat şi nu observă nimic. Oricum exerciţiile de săpare a adăposturilor nu-i vor fi de nici un folos, când vor cădea bombele va fi ucis pe loc. Toate vaccinările pe care a trebuit să le suporte – la mână, la şold şi în alte părţi – nu vor fi nici ele de vreun folos. Degeaba şi-a cheltuit şi banii de buzunar: Mike Foster nu va mai fi printre cei vii când asupra lumii se va abate urgia războiului bacteriologic. În orice caz, dacă nu. Sări în picioare şi porni pe urma doamnei Cummings, la catedră. Acolo îngăimă desperat:

— Îngăduiţi-mi să plec. Am treabă.

Doamna Cummings era obosită, buzele ei se strânseră răutăcios. Numai ochii împăienjeniţi de frică ai băiatului o făcură să nu îşi dea frâu liber.

— Ce s-a întâmplat? Întrebă ea. Nu te simţi bine? Băiatul rămase pironit locului. Nu putea să-i răspundă.

Înveseliţi de această scenă, copiii şuşoteau între ei şi chicoteau. Doamna Cummings bătu supărată cu creionul în catedră.

— Linişte! Strigă ea. După aceea vorbi cu un glas ceva mai domol: Mike, am impresia că funcţiile tale psihologice lasă de dorit. Du-te mai bine jos, la etajul 1, la clinica psihologică. N-are rost să lucrezi când reacţiile îţi sunt tulburate. Domnişoara Growes va fi cum nu se poate mai fericită să-ţi fie de folos.

— Nu! Răspunse Foster.

— Bine, dar atunci ce-i cu tine?

În clasă se stârni din nou rumoare. Cineva încercă să răspundă în locul lui Foster. Umilit şi ruşinat, copilului îi pieri şi glasul.

— Tatăl lui este anti-defensist, explicară copiii.

— Nu au adăpost şi nici nu sunt înscrişi la apărarea civilă. Tatăl lui n-a contribuit pentru avioanele de patrulare. Şi în general s-a cam eschivat de la toate.

Doamna Cummings îşi aţinti mirată privirile asupra băiatului care nu scotea o vorbă.

— Nu aveţi adăpost?

Copilul clătină din cap în semn că nu – n-au.

Învăţătoarei nu-i venea să creadă.

— Bine, dar. şi se opri. Voia să spună: „Bine, dar aici, la suprafaţă, veţi pieri cu toţii”. Dar se mulţumi doar să întrebe: Unde vă veţi duce?

— Nicăieri, răspunseră alţii în şoaptă, în locul lui Mike. Toţi se vor refugia în adăposturile lor, în timp ce el va rămâne aici, la suprafaţă. N-are nici măcar permis de intrare în adăpostul şcolii.

Doamna Cummings era de-a dreptul consternată. Mintea ei îngustă nu putea să accepte ca un elev să nu aibă permis în încăperile subterane ale şcolii, prevăzute cu tot ce trebuie. Nu. Era o greşeală., nu putea să fie adevărat.

Permisul se elibera copiilor al căror părinţi contribuiau la apărarea civilă şi la înarmare. Dar dacă tatăl lui Foster era anti-defensist.

— Îi este teamă, rosti cineva cu o nuanţă de simpatie în glas. Se teme să nu-l prindă atacul aici, la şcoală, căci el n-o să se poată duce în adăpost că toţi ceilalţi.

Mike păşea agale cu mâinile vârâte adânc în buzunar. Din când în când, lovea cu piciorul în câte o piatră întâlnită pe caldarâm.

Soarele era la asfinţit. Oamenii coborau din rachetele de comunicaţii suburbane obosiţi, dar bucuroşi că se întorc la

casele lor, aflate la 100 de mile depărtare de pista de decolare a uzinei. Departe, pe dealuri, se zărea la intervale regulate câte o străfulgerare: era turnul de radar care se rotea, fără zgomot, în negurile serii. Avioanele de patrulare îşi continuau zborul în spirale mari deasupra oraşului. Acum erau şi mai multe. Se apropiau momentele cele mai primejdioase, orele de amurg. Observatorilor vizuali ar fi putut să le scape din vedere proiectilele de mare viteză, care zboară la mică altitudine. Bineînţeles dacă acestea ar fi fost lansate.

Trecând prin apropiere, Mike auzi vocea agitată a crainicului de la radio-ziarul mecanic. Război, moarte, o nouă şi uluitoare armă creată în ţară şi în străinătate. Copilul se încovoie şi mai mult şi-şi văzu mai departe de drum. Trecea acum prin dreptul unor locuinţe concoidale, din beton armat, care semănau între ele ca două picături de apă. Erau cazemate construite din beton ultra-rezistent. În faţa lui Mike străluceau puternic, în întunericul ce se accentua, firme luminoase cu neon. Se afla în cartierul comercial, plin de forfotă şi animaţie.

Îndepărtându-se de o imensă reclamă cu neon, se opri la jumătatea străzii, în dreapta lui se găsea adăpostul public. Se intra printr-un tunel cu turnichet automat, slab luminat, intrarea costa 50 de cenţi. Deci dacă „atunci” s-ar afla pe această stradă cu 50 de cenţi în buzunar ar fi salvat. S-a strecurat deseori în adăposturi publice în timpul exerciţiilor de alarmă. Se întâmpla însă să nu aibă la el 50 de cenţi. Erau clipe cumplite, asemănătoare coşmarurilor ce-l urmăreau fără încetare noaptea. Atunci se oprea locului, cuprins de groază, fără să poată scoate un singur cuvânt. În acest timp, oamenii treceau grăbiţi pe lângă el. Urletul pătrunzător al sirenei se auzea de pretutindeni.

Porni mai departe fără grabă. Ajungând în faţa imenselor săli de expoziţie ale firmei „General Electronics”, se opri. Se întindeau pe o mare suprafaţă şi erau feeric luminate. Privindu-le, îţi dădeau impresia unui dreptunghi uriaş, luminat de flăcări multicolore. În faţa vitrinei privi cu atenţie, poate pentru a milioana oară, obiectele expuse acolo. Ori de câte ori trecea, se oprea fascinat.

În mijlocul uriaşei săli se afla expus un singur obiect – un aparat foarte complicat, alcătuit dintr-o sferă pulsatoare cu suporţi, bare, pereţi şi ecluze ermetice. Toate reflectoarele erau

îndreptate asupra ei. Reclame uriaşe elogiau cele o sută una de calităţi ale acestei maşini, de parcă le-ar fi pus cineva la îndoială.

„S-a pus în vânzare ultimul tip de adăpost subteran împotriva radiaţiilor, model 1972.

Iată aici principalele lui caracteristici:

— Lift automat pentru coborâre, garantat împotriva denivelărilor; funcţionează cu alimentaţie atomică, se închide uşor.

— Corpul este alcătuit din trei straturi, rezistă sigur la supratensiune cvintuplă fără să se deformeze.

— Sistem de încălzire şi răcire care lucrează cu energie atomică; sistem automat de purificare a aerului.

— Sistem în trei etape pentru anularea radioactivităţii alimentelor şi a apei.

— Sistem în patru etape pentru tratamentul preventiv al organismului împotriva arsurilor.

— Sistem complet de tratament cu antibiotice.

— Condiţii avantajoase de plată.”

Multă vreme nu şi-a putut lua ochii de la adăpost. Acesta semăna de fapt cu un tanc uriaş, având la un capăt un puţ de coborâre în formă tubulară şi la celălalt capăt o trapă de siguranţă. Adăpostul funcţiona cu totul independent, Era o adevărată lume în miniatură: avea un agregat propriu de iluminat şi încălzit, rezerve de aer, apă, medicamente şi stocuri aproape inepuizabile de alimente, găseai acolo chiar mai mult decât era necesar. În interiorul acestui adăpost, o familie se afla în deplină siguranţă, se bucura de tot confortul şi nu avea de ce să se teamă de un atac bacteriologic.

Preţul – 20.000 de dolari.

În timp ce contempla în tăcere această impunătoare expoziţie, unul dintre vânzători ieşi din magazin cu intenţia de a intra undeva să bea o cafea.

— Ce zici, fiule, aruncă el într-o doară, trecând pe lângă Mike, nu-i rău adăpostul?

Foster întrebă repede:

— Pot să văd cum arată pe dinăuntru? Daţi-mi voie să cobor!

Recunoscându-l, vânzătorul se opri din drum.

— Vasăzică tot tu eşti. Drăcuşorul ăla împieliţat care ne plictiseşte mereu?!

— Aş vrea să intru în adăpost doar pentru câteva minute Pe cuvânt de onoare că nu stric nimic. Nici n-o să mă ating de ceva.

— Vânzătorul – un tânăr blond, ceva mai mare de 20 de ani rămase pe gânduri, nehotărât. Puştiul se ţinea de el scai. Avea însă cu siguranţă un tată şi o mamă şi asta înseamnă că există posibilitatea finalizării unei vânzări. Afacerile mergeau foarte prost. Se apropia de sfârşitul lui septembrie şi sezonul mort încă nu trecuse. Dacă îi va spune băiatului: „Hai, şterge-o de aici!”, nu va avea nimic de câştigat. Ei, dar nici aşa să-i cotrobăiască orice puştan prin mărfuri!

— Nu se poate! Hotărî el în cele din urmă. Trimite-ţi babacul aici. A văzut expoziţia noastră?

— A văzut-o, răspunse abia şoptit Mike Foster.

— Şi atunci de ce mai stă pe gânduri? Vânzătorul făcu un gest larg cu mâna în direcţia modelului ce scânteia în bătaia luminii. Îi cumpărăm în condiţii avantajoase vechiul adăpost, ţinând seama de amortizări şi de vechimea modelului. Din ce an e adăpostul vostru?

— N-avem adăpost, răspunse Mike Foster.

Vânzătorul clipi nedumerit din ochi.

— Lasă, vii altă dată!

— Tata zice că e o cheltuială fără rost. El zice că încearcă să-i sperie pe oameni, pentru ca aceştia să cumpere lucruri de care n-au nevoie. El zice.

— Tatăl tău este anti-defensist?

— Da, răspunse Mike cu amărăciune.

Vânzătorul respiră adânc.

— Bine, puştiulică. Păcat că nu putem să facem nici o treabă noi amândoi. Nu eşti tu de vină. Vânzătorul stătu puţin pe gânduri. Dar ce-i veni lui taică-tău? Se mulţumeşte doar să contribuie pentru avioanele de patrulare?

— Nici asta!

Vânzătorul mormăi o înjurătură, fără îndoială tipul nu-i decât un iepure care trăieşte pe socoteala altora. El se află în siguranţă, deoarece ceilalţi membri ai societăţii sacrifică 30% din venitul lor pentru întreţinerea aparatului defensiv, în

permanentă acţiune. Specimene ca acesta se întâlnesc în orice oraş.

Fără să se mai poată stăpâni, Mike Foster îl rugă încă o dată:

— Lăsaţi-mă să intru măcar pentru un minut! N-o să stric nimic. Doar o singură dată.

— Cine o să cumpere articolele noastre dacă vom îngădui copiilor să cotrobăiască pe acolo? Acesta nu-i un model de demonstraţie. Aceste fantezii ne costă mult de fiecare dată.

Vânzătorul devenise însă curios.

— Cum poţi fi anti-defensist? Taică-tău a avut întotdeauna gărgăunii ăştia sau l-a apucat aşa deodată?

— Tata zice că s-au vândut oamenilor atâtea automobile, maşini de spălat şi televizoare până când aceştia nu au mai putut să cumpere. El mai zice că avioanele şi adăposturile nu pot fi de prea mare folos şi că oamenii nu le vor cumpăra niciodată în măsura în care le-o îngăduie mijloacele. El zice că uzinele ar putea să producă mereu tunuri şi măşti anti-gaz. Atâta timp cât oamenii vor trăi cu teamă în suflet, le vor plăti. Ei cred că dacă vor înceta să plătească, riscă să fie ucişi. Omul se poate plictisi să-şi cumpere în fiecare an un automobil nou, dar niciodată nu va înceta să cumpere adăposturi, deoarece va tremura pentru viaţa copiilor săi.

— Dar tu ce crezi? Îl întrebă vânzătorul.

— Vai, ce mult aş vrea să avem un asemenea adăpost! Răspunse Mike. Aş dormi în el în fiecare noapte.

— Poate că nici nu va fi război, spuse vânzătorul. Simţea că băiatul e nefericit şi că îi este teamă şi de aceea îi zâmbea cu blândeţe. Nu trebuie să fii tot timpul alarmat. Probabil că-ţi pierzi prea mult timp în faţa televizorului. Stai mai mult la aer şi joacă-te.

— La suprafaţă nimeni nu se poate considera în securitate, spuse Mike Foster. Pentru asta trebuie să coborî sub pământ. Ori eu nu am unde să cobor.

— Convinge-ţi babacul să vină aici la noi, mormăi vânzătorul oarecum stingherit. Poate că-l vom putea hotărî noi să cumpere adăpostul. Spune-i să întrebe de Bill O'Neill. Ne-am înţeles?

Mike Foster se îndepărtă de magazin şi porni mai departe în întunericul nopţii. Ştia că ar fi trebuit să fie de mult acasă, dar picioarele abia puteau să-i poarte trupul greoi şi toropit.

Obosit cum era, îşi aminti de cuvintele pe care cu o zi înainte le spusese la lecţie profesorul de cultură fizică. Toată clasa făcea exerciţii de oprire a respiraţiei în timpul fugii. Mike nu izbutea s-o scoată la capăt: colegii lui, învineţiţi de sforţare, continuau să alerge reţinându-şi aerul în plămâni, în timp ce el s-a oprit, a expirat şi a început să înghită cu nesaţ aerul.

— Foster, îi spusese atunci cu răutate profesorul, eşti mort! S-o ştii! Dacă ţi s-ar fi întâmplat asta în momentul unui atac chimic. Dând apoi din mână cu amărăciune, profesorul adăugase: Dă-te la o parte şi fă exerciţii de unul singur. Dacă vrei să rămâi în viaţă, caută să obţii rezultate cât mai bune.

De pe veranda casei, Mike văzu că în sufragerie este lumină. Se auzea de acolo vocea tatălui său, în timp ce glasul mamei era mult mai slab. Se afla în bucătărie. Băiatul închise uşa şi începu să-şi scoată paltonul.

— Tu eşti? Îl întrebă tata. Bob Foster şedea lungit într-un fotoliu. Pe genunchi avea o mulţime de benzi telegrafice şi facturi ale magazinului său de mobilă.

— Pe unde ai hoinărit? De o jumătate de oră te aşteptăm cu masa.

Tatăl era fără haină. Mânecile de la cămaşă erau suflecate şi lăsau să se vadă nişte mâini palide, subţiri, dar musculoase. Era obosit. Avea ochii mari şi negri; părul începuse să i se rărească. Cu gesturi nervoase, muta dintr-un loc în altul maldărele de hârtie.

— Scuzaţi-mă! Spuse Mike.

Tatăl se uită atent la ceas.

— Du-te şi te spală pe mâini! Unde ai întârziat atât? Îşi privi cu atenţie fiul: Dar ce-i cu tine? Eşti bolnav?

— Am fost prin cartierul comercial, îi răspunse Mike.

— Ce-ai căutat acolo?

— Am privit ultimele modele de adăposturi.

Indignat, Bob Foster apucă un maldăr de facturi şi începu să le aşeze într-un dosar. Buzele lui subţiri se contractaseră şi pe frunte i se vedeau cute adânci. Respira enervat, aplecându-se greoi să adune benzile care se împrăştiaseră în toate părţile.

Mike nu schiţă nici cel mai mic gest pentru a veni în ajutorul părintelui său.

Familia cina în tăcere. Părea că toată lumea este preocupată de mâncare, că niciunul nu se sinchiseşte de celălalt. În cele din urmă, tatăl întrebă.

— Ce-ai văzut pe acolo? Probabil că aceleaşi vechituri hodorogite.

— S-au expus ultimele modele 1972, răspunse Mike.

— Nu diferă cu nimic de modele din 1071! Tatăl aruncă enervat furculiţa pe masă: Câteva dispozitive noi şi ceva mai mult crom. Asta-i tot.

Se adresă apoi lui Mike, răstit:

— Nu-i aşa?

Copilul, care se lupta să mănânce o porţie de ciulama de pasăre, răspunse:

— Noile modele au un lift ce funcţionează ireproşabil. Nu se opreşte în gol la jumătatea drumului. Ajunge doar să intri în lift şi restul se face automat.

— La anul vor scoate un lift care te va lua el singur şi te va coborî în adăpost. Şi acest model se va învechi şi el de îndată ce se va fi vândut. Se urmăreşte un singur lucru: să-i oblige pe oameni să cumpere mereu noi modele de adăposturi. Şi acestea se aruncă pe piaţă unul după altul. Suntem încă în 1671. De ce se vinde modelul 1072? Ce, nu se mai putea aştepta?

— Atunci hai să cumpărăm măcar un model vechi, îi scăpă lui Mike printre buze, indiferent care, fie şi unul de ocazie.

— Nu, tu vrei unul nou. Totul să strălucească şi să sclipească pentru că vecinii să fie uluiţi. În adăpost să fie cât mai multe cadrane cu indicatoare, manete şi tot felul de mecanisme. La cât s-ar urca preţul unei asemenea jucării?

— 20.000 de dolari.

Tatăl oftă adânc. Numai 20.000, bani gheaţă?

— Compania acordă condiţii avantajoase de cumpărare în rate.

— Asta ne-ar mai lipsi, exclamă omul. Am fi nevoiţi să plătim toată viaţa. Chiar şi dobânzile la rate şi adaosurile. Pe cât timp se dă garanţia?

— Pe trei luni.

— Şi ce facem dacă se defectează? Dacă nu mai funcţionează instalaţia de aer sterilizat şi purificat? Dacă după trei luni se dărâmă adăpostul?

Mike clătină din cap.

— Nu, n-o să se dărâme. Adăpostul este mare şi trainic.

Bob Foster se făcu roşu ca racul. Era un om mic de statură, slab şi plăpând. Într-o clipă avu viziunea întregii lui vieţi, atât de bogată în evenimente. Cât de greu i-a fost să-şi facă un rost, A trebuit să strângă ban cu ban şi s-a învăţat să apere dârz cele câştigate: postul, banii, magazinul de mobile cu amănuntul, La început fusese contabil la acest magazin, a devenit apoi director şi în cele din urmă patron.

— Bagă frica în noi de teamă c-or să le stagneze afacerile! Exclamă el cu desperare, adresându-se soţiei şi fiului. Se tem de o nouă criză.

— Bob! I se adresă soţia cu un glas liniştit şi plat. E timpul să pui capăt acestei dispute. Devine insuportabil.

Bob Foster clipi repede şi des.

— Ce tot îndrugi acolo! Mormăi el. Sunt obosit. Ah, blestematele astea de impozite. Cât de greu îi vine micului comerciant să evite ruina! Suntem nevoiţi să suportăm povară grea a concurenţei cu marile magazine universale. Ar trebui să apară o lege. Vocea i se potoli însă treptat: Mă duc să mă întind pe divan şi să încerc să trag un pui de somn.

Faţa uscăţivă a soţiei lui se acoperi de o roşeaţă puternică:

— Oricum, până în cele din urmă tot o să cumperi un adăpost! Bârfelile în legătură cu noi au devenit de nesuportat. Pe oriunde mă duc, se tot vorbeşte de noi. Suntem printre ultimii din tot oraşul. Toţi ceilalţi, în afară de noi plătesc pentru avioanele alea care se rotesc deasupra oraşului.

— Nu, o întrerupse brutal Bob Foster. Nu pot să cumpăr un adăpost.

— De ce?

— Fiindcă n-am bani, răspunse el simplu.

Se aşternu o tăcere grea.

— Toţi banii i-ai investit în prăvălie, spuse în cele din urmă Ruth şi cu toate acestea nu dă nici un venit. O ţii mereu pe-a ta. Nu vezi, mobilă de lemn nu mai are nici o căutare, ai devenit anacronic.

Bob Foster oftă adânc.

— N-are nici un rost să ne certăm. Mă duc dincolo să aţipesc un ceas-două. O să vorbim despre asta după aceea.

— Întotdeauna „după aceea”, spuse cu amărăciune Ruth, Soţul ei dispăru însă după uşa salonului.

Mike se sculă.

— Mă duc să-mi pregătesc lecţiile, spuse el urmându-şi tatăl. Pe faţa lui apăruse o expresie ciudată.

În salon era linişte. Televizorul era închis. În bucătărie Ruth aranja dispozitivele de control ale maşinii de gătit pentru pregătirea hranei pe luna viitoare. Scoţându-şi pantofii, Bob Foster se întinse pe divan şi-şi lăsă capul să i se odihnească pe pernă. Din cauza oboselii, faţa lui căpătase o culoare pământie.

Mike se opri puţin nehotărât, apoi se adresă tatălui:

— Aş vrea să te întreb ceva.

Foster mormăi ceva, tresări şi deschise ochii:

— Ce-ai spus?

Mike stătea în faţa lui. Privindu-l drept în faţă.

— Mai povesteşte-mi o dată cum i-ai dat sfaturi preşedintelui! Tatăl se ridică puţin:

— Nu i-am dat nici un fel de sfaturi preşedintelui. Pur şi simplu am stat de vorbă cu el.

— Povesteşte-mi cum a fost.

— Ţi-am povestit de-un milion de ori.

— Cum arăta? Îl întrebă Mike.

— Arăta. Îşi începu tatăl povestirea pe care o închegase de-a lungul anilor şi pe care o memorase cuvânt cu cuvânt. E drept, pe atunci era ceva mai tânăr.

— Dar de ce a venit aici? Întrebă Mike plin de interes, deşi cunoştea toată povestea până în cele mai mici amănunte.

Preşedintele era eroul lui, omul pe care-l admira cel mai mult în lume.

— Preşedintele călătorea. În glasul tatălui se simţea o nuanţă de amărăciune. A fost şi pe aici, în trecere.

— Pentru ce călătorea? Îl întrebă fiul.

— Vizita toate oraşele ţării. (Nota de duritate în voce se accentuă.) Preşedintele se interesa de felul cum mergeau treburile pe la noi. Voia să ştie dacă am cumpărat destule avioane de vânătoare, dacă am Cumpărat adăposturi, doze de vaccin împotriva ciumei şi instalaţii radar pentru a respinge

eventualele atacuri. „General Electronics Corporations” abia îşi deschidea uriaşele sale saloane de demonstraţii şi expoziţii. Totul strălucea, sclipea şi era foarte scump. Pentru prima oară au fost expuse mijloace de apărare pentru familii.

Faţa lui Foster se contractă într-un rictus.

— Toate astea se vindeau în condiţii avantajoase, în rate. Pretutindeni reclame, afişe, reflectoare, flori şi gustări gratuite pentru doamne.

Băiatul asculta cu înfrigurare.

— Îţi aminteşti, Mike, de toate acestea?

— Cred că da. Îmi aduc aminte de mulţimea oamenilor şi de exclamaţiile lor de entuziasm. Era foarte cald. Asta s-a întâmplat la 10 iunie, nu-i aşa? A fost un eveniment important. Puţine oraşe primiseră pe atunci marele steag verde, ţie ţi-a înmânat preşedintele steagul, nu-i aşa tată?

— De fapt, ni l-a înmânat nouă, tuturor negustorilor. Toată povestea asta a fost organizată de Camera de Comerţ. Era un fel de concurenţă între oraşe: care va achiziţiona mai mult şi mai repede. Trebuia amenajat oraşul şi în acelaşi timp trebuiau stimulate afacerile. Vezi tu, pe vremea aceea problema se punea în felul următor: dacă suntem nevoiţi să cumpărăm măşti antigaz şi adăposturi, apoi trebuie să le păstrăm cu grijă. Mare aiureală! Ce, stă cineva să distrugă trotuarele sau telefoanele? Strică cineva autostrăzile numai pentru că sunt construite pe socoteala statului? Uite, să luăm, de pildă, armatele. Ele au existat întotdeauna. Nu guvernul este acela care a organizat dintotdeauna poporul în vederea apărării ţării? Eu cred că apărarea asta ne costă prea mult. Se poate că economisesc pe socoteala noastră sume uriaşe şi în felul ăsta micşorează datoria de stat.

— Hai, povesteşte-mi ce-a spus atunci preşedintele, îl întrebă copilul.

Foster băgă mâna în buzunar, îşi scoase pipa şi o aprinse.

— Preşedintele? Păi ce să spună: „Iată drapelul, băieţii Aţi făcut o treabă bună!”

Tuşi înăbuşit din cauza rotogoalelor de fum înţepător, care-i pătrunseră în gât. Îmi aduc aminte că avea faţa roşie, dar nu de emoţie, ci de căldură. Transpira şi zâmbea. Ştia să se stăpânească. Pe mulţi dintre locuitori îi cunoştea după nume. A povestit şi o anecdotă plină de haz.

Băiatul deschisese nişte ochi mari care exprimau cel mai nobil entuziasm.

— A făcut un drum atât de lung până în oraşul nostru, iar tu ai vorbit cu el, rosti Mike gânditor.

— Da. Am vorbit. În jurul meu, toţi strigau cuvinte de salut. Am înălţat uriaşul drapel verde al pregătirilor.

— Şi ce i-ai spus?

— I-am spus aşa: „Asta-i tot ce ne-aţi adus? O simplă bucată de pânză verde?”.

Din când în când, Bob Foster trăgea câte un fum din pipă.

— Uite, aşa am devenit eu anti-defensist. Numai că pe atunci nu ştiam încă prea bine ce-i aia. Înţelesesem însă bine că suntem siliţi să facem enorme cheltuieli pentru această nebunie războinică, să cumpărăm lucruri de care n-avem nevoie.

Bob Foster făcu o sforţare şi îşi schimbă poziţia. I se vedeau mâinile albe, costelive. Faţa lui slabă era palidă de oboseală şi în ochi i se putea citi resemnarea.

— Cât spuneai că vor pentru blestemăţia aia? Întrebă el cu o voce răguşită. Vorbesc de adăpost.

Pentru o clipă, inima lui Mike încetă să mai bată.

— 20.000 de dolari.

— Ei, astăzi e joi, sâmbătă o să mergem la magazin împreună cu mama. Bob îşi îndesă tutun în pipă care ardea mocnit: Îl vom cumpăra în rate. E toamnă şi în curând afacerile trebuie să înceapă să se înviooreze. Cam în vremea ăsta lumea cumpără mobilă de lemn pentru cadourile de Crăciun. Se ridică brusc de pe divan: Atunci e hotărât nu?

De emoţie, Mike nu era în stare să scoată nici un cuvânt. Se mulţumi să dea din cap.

— Foarte bine, spuse tatăl cu o veselie în care se distingea uşor o undă de amărăciune. N-o să mai fie nevoie să priveşti adăpostul din vitrină.

Au instalat adăpostul. Treaba asta i-a mai costat 200 de dolari. Lucrările le-au efectuat o echipă de muncitori îmbrăcaţi în costume speciale, Fiecare avea scris pe spate: „General Electronics”. Curtea din spatele casei arăta aşa ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Pământul şi arbuştii fuseseră puşi la locul lor, Nivelaseră terenul şi după aceea vârâseră respectuos factura sub uşă. Camionul care transportase adăpostul porni cu mare zgomot de-a lungul străzii. Şi apoi se făcu din nou linişte.

Mike Foster stătea lângă mama lui, în aripa din spate a casei. În jurul lor se adunaseră o mulţime de vecini, întrecându-se care mai de care să le laude adăpostul.

— În sfârşit, spuse domnişoara Carryle, acum aveţi un adăpost. Şi încă ce adăpost! Nici nu există unul mai bun.

— Da, e adevărat, se învoi Ruth Foster.

Vedea oamenii din jurul ei şi se gândea că de multă vreme nu mai venise atâta lume deodată; chipul ei istovit avea o expresie stranie, părea aproape Jignită.

— Te simţi alt om, spuse ea pe un ton destul de aspru.

— Da, fireşte, încuviinţă domnul Douglas, care locuia la capătul străzii. Acum aveţi unde să vă adăpostiţi. El răsfoi cartea groasă cu instrucţiuni, lăsată de muncitori; Vedeţi, aici spune că adăpostul poate să cuprindă toate proviziile necesare pentru un an de zile. Cu alte cuvinte poţi locui acolo douăsprezece luni fără să ieşi afară. Dădu admirativ din cap. Adăpostul meu e de tip vechi, model 1909. Poate să cuprindă alimente şi alte provizii numai pentru şase luni. Poate că.

— Lasă dragă, pentru noi e bun şi adăpostul pe care-l avem, interveni soţia lui. Vocea ei exprima invidie şi mâhnire.

— Ne dai voie să coborâm şi să-l vizităm, Ruth? Cred că e în stare de funcţiune, nu?

Mike scoase un sunet nedesluşit şi porni repede înainte. Mama zâmbi, înţelegându-i dorinţa.

— A şi zburat, Vrea să fie primul în adăpost. De fapt, pentru el l-am şi cumpărat.

Cu multă băgare de seamă, temându-se parcă să nu atingă ceva, Mike ajunse la intrarea adăpostului. Trapa era mare pentru el, căci fusese construită ca să poată fi utilizată de un om matur. De îndată ce băiatul păşi în lift, acesta se puse în mişcare şi, cu un şuierat uşor, se cufundă în corpul adăpostului.

Jos lumina se declanşă automat. Adăpostul era absolut gol, nemobilat. Nu se aduseseră încă nici un fel de rezerve. În aer plutea un miros de lac şi ulei de motoare; sub picioarele băiatului funcţionau cu un zgomot surd generatoarele. Cum a intrat Mike, s-au pus în mişcare sistemele de purificare şi dezactivare a aerului. Contactele şi cadranele instalate în peretele de control s-au luminat într-o clipă.

Băiatul se aşeză pe podea, cu genunchii la gură. Chipul lui avea o înfăţişare serioasă. Ţinea ochii larg deschişi. Nu se auzea

decât uruitul generatoarelor, celelalte sunete nu străbăteau până la el. Mike ar fi vrut să nu mai plece niciodată de acolo ar fi fost în stare să stea o veşnicie fără să se urnească din loc. Adăpostul era prevăzut cu toate cele necesare. Acum nu mai avea în adevăr nevoie de nimic şi nu se mai temea de nimic. Nu se auzea decât uruitul generatoarelor, iar de jur împrejur nu se vedeau decât pereţii goi.

Simţi nevoia să strige. Ţipătul lui răsună puternic, triumfător, iar ecoul îl plimbă de la un perete la altul, amplificându-l. Închise instinctiv ochii şi strânse pumnii. Inima i se umflă de bucurie.

Colegii lui de şcoală ştiau de toate cele petrecute încă înainte ca Mike să fi intrat în clasă a doua zi de dimineaţă. Toţi zâmbeau bucuroşi, îşi dădeau cu coatele şi-l felicitau.

— E adevărat că părinţii tăi au cumpărat noul tip de adăpost al lui „General Electronics”, model „C-72”? Îl întrebă Carl Peters.

— Da, răspunse Mike cu o siguranţă în glas pe care nu o cunoscuse mai înainte. Veniţi când vreţi, spuse el pe un ton cât mai nepăsător, să vi-l arăt şi vouă. Şi trecu mai departe, urmărit de privirile invidioase ale colegilor.

— Aşa Mike, i se adresă domnişoara Cummings la sfârşitul orelor, înainte ca băiatul să plece acasă. Cred că acum eşti mai bine dispus.

Oprindu-se în faţa catedrei, Mike simţi o oarecare stânjeneală, dar încerca totodată şi un sentiment de mândrie.

— Da. Recunoscu el.

— Tatăl tău contribuie acum şi la întreţinerea avioanelor de patrulare?

— Da, doamnă, contribuie.

— Ai şi permis de intrare în adăpostul şcolii?

Fericit, îi arătă învăţătoarei o mică brăţară albastră pe care o purta la încheietura mâinii.

— Tata a trimis un cec prin poştă către banca oraşului pentru toate contribuţiile laolaltă. El zice că din moment ce şi-a cumpărat adăpost, le va plăti acum şi pe toate celelalte.

— Vezi, de azi înainte eşti la fel ca şi toţi ceilalţi colegi ai tăi, îi zâmbi de la catedră bătrâna învăţătoare. Mă bucur pentru tine. Acum eşti „pro-defensist”, cu toate că, de fapt, acest termen nici nu există. Eşti. la fel ca şi ceilalţi.

A doua zi, radio-ziiarele mecanice făceau cunoscută o ştire senzaţională: primele veşti despre noul şrapnel perforant sovietic.

Bob Foster stătea în mijlocul sufrageriei şi ţinea în mâini peliculă de ziar. Faţa lui uscăţivă era roşie de mânie.

— Blestemăţie! Ăsta e un adevărat complot! Şi continua clocotind de mânie: Abia am reuşit să cumpărăm adăpostul şi iată ce s-a întâmplat. Poftim, priveşte! Şi vârî ştirea sub ochii soţiei sale: Ţi-am spus că aşa se va întâmpla!

— Ştiu, am citit, îi răspunse Ruth răutăcios. Dar tu ce crezi că toată lumea va sta în loc pentru tine? Ei îşi perfecţionează continuu armamentul, Bob. Săptămâna trecută au apărut ştiri despre fulgii care pătrund prin porii ţesuturilor. Acum se vorbeşte de şrapnelul perforant. Sper că nu-ţi imaginezi că vor opri progresul tehnic pentru că tu ai cedat şi te-ai hotărât până în cele din urmă să-ţi cumperi un adăpost, nu?

Soţul şi soţia se priveau faţă în faţă.

— Şi ce trebuie să facem acum? Întrebă liniştit Bob Foster.

— Am auzit că au de gând să scoată nişte adaptoare, spuse Ruth, ducându-se spre bucătărie.

— Ce fel de adaptoare?

— Pentru ca să nu fie nevoie de alte adăposturi. Am văzut o reclamă televizată. O să apară acum pe piaţă o reţea metalică specială. Nu trebuie decât s-o aprobe guvernul. Reţeaua se fixează pe pământ şi captează schijele şrapnelelor perforante, alcătuind un fel de perdea care le obligă să explodeze la suprafaţă, fără să le permită să perforeze pereţii adăpostului.

— Şi cât va mai costa şi afacerea asta?

— Preţul nu era încă anunţat.

Mike Foster şedea ghemuit pe divan şi asculta discuţia părinţilor. Aflase despre toate acestea încă de la şcoală, din timpul lecţiei în legătură cu soiurile de fructe de arbuşti fructiferi sălbatici. Copiii studiau aceste soiuri pentru a şti să deosebească cele comestibile de cele otrăvite, când, deodată, sună clopotul, anunţând o adunare generală. Directorul a citit ştirea cu privire la şrapnelul perforant şi a ţinut apoi o lecţie în legătură cu măsurile de prim ajutor în cazul apariţiei noilor specii de bacili de tifos recent descoperite.

Părinţii nu terminaseră încă de discutat.

— Va trebui să cumpărăm şi reţeaua, spuse liniştit Ruth Foster. Dacă n-o să avem reţea, atunci este ca şi când n-am avea adăpost. Şrapnelul perforant este destinat special pentru a străbate învelişul exterior şi a repera automat trupurile oamenilor. De îndată ce ruşii vor începe să-l producă în serie.

— O să cumpăr reţeaua, spuse Bob Foster. Cumpăr şi reţeaua împotriva şrapnelului perforant şi tot ce o să se mai născocească. Cumpăr absolut tot ce există de vânzare. Fără nici o excepţie, totul.

— De ce intri aşa de uşor în panică?

— La drept vorbind, această joacă are o superioritate evidentă în comparaţie cu vânzarea de automobile şi televizoare. Ai de-a face cu o marfă pe care eşti pur şi simplu nevoit s-o cumperi. Nu sunt obiecte de lux! Nu se cumpără pentru a uimi vecinii şi nu se poate lesne renunţa la ele. Achiziţionarea sau neachiziţionarea acestor obiecte este o problemă de viaţă şi de moarte. Fără ele pieri. S-a spus dintotdeauna că pentru a vinde trebuie să bagi frica în oameni, să le strecori În suflet un sentiment de nesiguranţă, să le spui că miroase urât ori că au o înfăţişare caraghioasă. Această idee este însă superioară tuturor celor de până acum: nici un mijloc împotriva transpiraţiei sau pentru creşterea părului nu se poate măsura cu ea, Dacă nu cumperi, eşti sortit pieirii! Cel mai convingător argument „Cumpără sau mori” – iată noua deviză a comerţului. „Instalează-ţi în curte ultimul model de adăpost lansat de firma „General Electronics„ împotriva bombelor cu hidrogen sau eşti de pe acum un om mort!” Nu? Bob Foster îşi lăsă capul, care-i atârna greu, pe masa din bucătărie: Bine, mă predau, am să mă las târât de Curent până în capăt. O să cumpăr această blestemată de reţea în preajma Crăciunului, la fel ca şi alţii.

Adaptoarele – perdele în reţea ale firmei „General Electronics Corporations” – au produs o adevărată senzaţie.

Se înserase. Mike Foster mergea încet pe străzile pline de lume. Era o seară de decembrie. În fiecare vitrină se vedeau reţele de diferite forme şi dimensiuni, pentru toate tipurile de adăposturi. Aveau diferite preţuri accesibile oricărei pungi. Pe străzi, mulţimea era veselă şi agitată. Forfotind ca în fiecare an în ajunul Crăciunului, oamenii se îmbulzeau veseli, încărcaţi cu pachete şi îmbrăcaţi în paltoane călduroase. Vântul ridica din

când în când vârtejuri de zăpadă, care împânzeau văzduhul. Automobilele înaintau încet pe străzile ticsite de oameni. Pretutindeni străluceau lumini şi reclame cu neon. Vitrinele îmbrăcaseră haină de sărbătoare.

Casa lui Mike era cufundată în întuneric şi linişte. Părinţii nu se întorseseră. Erau încă la magazin. Afacerile lui Bob Foster mergeau prost şi soţia lui înlocuia un funcţionar.

Mike nu rămase mult în casă. Inima lui bătea cu putere şi era emoţionat. Ieşi pe dibuite prin uşa din spate care dădea în curte.

În fiecare zi, cum se întorcea acasă, el cobora sub pământ, în adăpost, simţindu-se ocrotit în acest imens corp de oţel. Totul era acolo ca şi în prima zi. Cu singura deosebire că acum încăperea era aprovizionată cu toate cele necesare şi nu mai era goală ca atunci, când coborâseră pentru prima dată. Exista acum acolo o cantitate considerabilă de conserve, se găseau perne, cărţi, un televizor, benzi fonografice, tablouri, goblenuri viu colorate şi chiar vaze cu flori.

Mike petrecea ore fericite în adăpost, într-o desăvârşită singurătate. După masă se grăbea să coboare acolo şi rămânea până când trebuia să se ducă la culcare. Uneori, noaptea târziu, când părinţii dormeau de mult, el se sculă în tăcere şi se strecura tiptil către intrarea adăpostului şi cobora. Acolo stătea până dimineaţa.

Mike coborî şovăind treptele terasei din spatele casei şi. Încremeni. În faţa lui se căsca o groapă uriaşă, ca o gură imensă şi ştirbă ce se deschide larg către cer. Adăpostul dispăruse.

Copilul rămase locului împietrit. Pentru el timpul se oprise în loc. Nu vedea şi nu auzea nimic. Stătea nemişcat, trupul său îşi pierduse elasticitatea, înţepenise. Continua să privească groapa uriaşă unde fusese până nu demult intrarea în adăpost.

Puţin mai târziu se pomeni alături de el cu tatăl său.

— Eşti de mult aici? Îl întrebă Bob. De cât timp stai, Mike? Răspunde-mi, băiete!

Făcând un efort uriaş, Mike reuşi să se desprindă de lângă groapă şi intră în casă.

— Te-ai întors mai devreme, bolborosi el.

— Am plecat dinadins mai repede de la magazin. Vroiam să fiu aici la venirea ta.

— Adăpostul a dispărut.

— Nu-l mai avem, spuse Bob Foster cu un glas rece şi aproape lipsit de viaţă. Nu mai avem adăpost, iartă-mă, Mike, dar am telefonat la biroul firmei şi i-am rugat să vină să-l ia.

— De ce?

— N-am mai putut plăti ratele. Acum, cu toate că e Crăciun, toţi cumpără reţelele acelea. Eu nu sunt în măsură să concurez cu firmele care vând reţele. Tăcu câtva timp. Continuă apoi cu o nuanţă de amărăciune în glas: De altfel firma s-a purtat cu mine destul de frumos; mi-a dat înapoi jumătate din banii rămaşi. În vocea lui se simţea acum o ironie amară. Ştiam că dacă voi restitui înainte de Crăciun nu mă vor strânge cu uşa. Adăpostul va fi revândut.

Mike tăcea.

— Încearcă să înţelegi, continuă tatăl. Problema se punea în felul următor: ori adăpostul, ori magazinul. Dacă am fi pierdut magazinul.

— Am fi pierdut absolut totul, continuă băiatul.

Bob îl apucă pe Mike de mână:

— Şi atunci am fi pierdut în orice caz şi adăpostul. Degetele lui subţiri şi puternice strângeau convulsiv mâna băiatului, tu ai crescut, eşti mare acum, e timpul să înţelegi. Vom cumpăra mai târziu un alt adăpost, poate nu chiar cel mai mare şi mai scump, dar totuşi vom avea unul, e sigur. Am făcut o greşeală, Mike. Mi-a fost peste puteri. Îndeosebi când a trebuit să mai cumpăr şi blestematele alea de adaptoare. Voi continua însă plata contribuţiei pentru avioanele de patrulare şi cotizaţia pentru adăpostul tău în localul şcolii. Vezi bine că nu e o chestiune de principiu, continuă tatăl cu o nuanţă de desperare în glas. E peste puterile mele pur şi simplu. Înţelegi, Mike? N-am putut cu nici un chip să procedez altfel.

Mike îşi retrase mâna şi porni către uşă.

— Unde te duci?

Nici un răspuns. Vântul rece şi pătrunzător al nopţii de iarnă ridica vârtejuri de zăpadă. Afară era numai vânt şi ceaţă. Nimic altceva.

Bill O'Neill era obosit. Ceasul din perete arăta În sfârşit nouă şi jumătate. Acum putea să închidă uşile, să încuie uriaşul magazin scăldat în lumină şi să se piardă în forfota străzii. Oamenii se grăbeau de la lucru spre casă.

— Slavă domnului! Oftă Bill în timp ce deschidea uşa pentru a conduce şi ultima cumpărătoare – o doamnă mai în vârstă, încărcată cu tot felul de pachete. Închise zăvorul cu cifru şi trase oblonul. Ce mulţime! Exclamă el privind în stradă. Niciodată n-a fost parcă atâta animaţie.

— Pentru astăzi am terminat, spuse Conners, care stătea la casă. Eu număr banii şi în timpul ăsta te rog să controlezi dacă totul e în ordine. Vezi dacă n-a mai rămas cineva.

O'Neill îşi dădu pe spate părul, blond şi-şi desfăcu puţin cravata. Cu multă satisfacţie îşi aprinse o ţigară şi începu să facă rondul, controlând fiecare colţişor. Deconectă impunătoarele aparate produse de firma „General Electronics Corporations” şi se apropie de uriaşul adăpost care ocupa toată partea centrală a etajului.

Se ridică pe o scară până la intrarea adăpostului şi trecu pe platforma liftului. Cu un scârţâit uşor, acesta începu să coboare şi o secundă mai târziu Bill se găsea în încăperea adăpostului, asemănătoare unei peşteri.

Într-un colţ şedea ghemuit Mike Foster. El îşi proptise bărbia pe genunchi şi cu mâinile lui slabe îşi cuprinsese gleznele.

— O, doamne! Exclamă O'Neill. Dar ăsta e puştiul nostru.

Mike tăcea. Îşi strânse şi mai tare picioarele şi îşi ascunse şi mai adânc faţa în genunchi.

— Ce dracu faci aici? Întrebă O'Neill mirat şi enervat în acelaşi timp. Furia îi spori. Se pare că părinţii tăi şi-au cumpărat un adăpost?! A, da, îmi amintesc, a fost nevoie să-l luăm înapoi.

Liftul îl aduse în adăpost şi pe Conners.

— Ce faci, te-ai împotmolit aici? Hai să mergem! În aceeaşi clipă dădu cu ochii de Mike: Ăsta ce face aici?

— Condu-l până sus şi trimite-l acasă.

— Haide băiete, îi spuse cu blândeţe O'Neill. E timpul să pleci acasă.

Mike nu se urnea din loc. Cei doi bărbaţi se priviră lung.

— Cred c-o să fie nevoie să-l scoatem de aici cu forţa, spuse Conners posomorât.

Au avut foarte mult de furcă cu Mike, Băiatul se împotrivea cu desperare. Se agăţa şi se zbătea fără să scoată un cuvânt. Zgâria, se zvârcolea, dădea cu pumnul, muşca. Fără multă vorbă, cu îndemânare, bărbaţii l-au adus până la ieşirea

principală a magazinului şi l-au aruncat în stradă, trăgând imediat după aceea zăvoarele.

— Uf! Exclamă Conners lăsându-se să cadă pe un scaun de lângă tejghea.

O mânecă îi era ruptă, pe obraz avea o zgârietură adâncă şi plină de sânge, ochelarii îi atârnau pe o ureche, iar părul îi era ciufulit. Era mort de oboseală.

— Ce-ar fi să chemăm poliţia? Ceva nu e în regulă cu acest băieţaş.

O'Neill stătea lângă uşă, gâfâind şi privind în întuneric. Îl vedea pe băiat stând pe trotuar.

— Mike, a rămas acolo unde l-am lăsat, spuse el în surdină.

Pe stradă oamenii treceau grăbiţi ocolindu-l. În cele din urmă, un trecător se opri şi-l ridică în picioare. Băiatul se smulse şi dispăru în întuneric. Omul îşi adună pachetele pe care Mike i le trântise în zăpadă, se opri o clipă şi porni mai departe. O'Neill îşi întoarse privirile spre colegul său:

— Ce pui de drac! Spuse el ştergându-şi faţa cu batista. Ştiu că ne-a dat de furcă!

— Dar nu înţeleg ce o fi cu băieţaşul ăsta? N-a scos o vorbă.

— Crăciunul este cel mai nepotrivit moment pentru a restitui lucrurile cumpărate, spuse O'Neill. Cu mâna tremurând de oboseală îşi luă paltonul. Păcat, aş fi vrut că adăpostul să rămână la ei.

Conners ridică din umeri:

— Pentru ochii lui frumoşi?

— De ce naiba n-am fi în stare să înţelegem puţin şi situaţia lor? Poate că am fi. O'Neill vorbea mai mult pentru el. Am fi putut să le lăsăm acestor oameni adăpostul la preţul de fabricaţie.

Conners îl privi răutăcios.

— La preţul de cost? Dar nu-ţi dai seama? În cazul ăsta, toţi ar vrea să cumpere la acelaşi preţ şi n-ar fi deloc echitabil. Cât am putea rezista în aceste condiţii? Cât ar putea rezista „General Electronics Corporations” dacă ar face asemenea afaceri?

— Cred că nu prea mult, recunoscu vrând nevrând O'Neill.

— Judecă şi tu! Spuse Conners râzând. Ar fi bine să bei ceva. Hai în magazie, am acolo în dulap ascunsă o sticlă de whisky. Te încălzeşti şi tu puţin înainte de a pleca spre casă. Dai peste cap un whisky şi să vezi cum o să te simţi mai bine.

Mike Foster hoinărea fără nici o ţintă pe strada întunecată în mijlocul oamenilor care se grăbeau să-şi ducă acasă cumpărăturile. Nu vedea nimic în jurul său. Oamenii îl îmbrânceau, dar el părea că nici nu le simte prezenţa. Pretutindeni ardeau lumini, se auzeau hohote de râs, automobilele claxonau vesel. Mike avea mintea cu totul întunecată. Creierul lui nu mai funcţiona, de parcă ar fi fost mort. Mergea ca un automat fără să gândească şi fără să simtă nimic.

În dreapta lui strălucea orbitor în întunericul nopţii o uriaşă şi multicoloră firmă cu neon: „Pace pe pământ şi între oameni bună înţelegere!

Adăpost public. 50 de cenţi intrarea.”

SFÂRŞIT